

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України “Про
затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком
України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на
ринках небанківських фінансових послуг”**

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Законом України від 19 березня 2021 року № 1349-ІХ “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту споживачів при врегулюванні простроченої заборгованості” (далі – Закон про захист споживачів) унесено зміни до Закону України “Про споживче кредитування” (далі – Закон про споживче кредитування) та інших законів України, якими унормовано правовідносини, що виникають під час урегулювання простроченої заборгованості, а також наділено Національний банк України (далі – Національний банк) повноваженнями із здійснення нагляду за додержанням фінансовими установами, особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, а також колекторськими компаніями законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог до взаємодії зі споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог до етичної поведінки). Зокрема, у частині першій статті 28 Закону про споживче кредитування визначені повноваження Національного банку встановлювати порядок застосування заходів впливу за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), а також передбачено перелік видів заходів впливу, які Національний банк має право застосовувати за вищезазначені порушення до кредиторів, нових кредиторів та колекторських компаній.

Окрім того, Законом про споживче кредитування передбачено, що колекторськими компаніями, кредитодавцями та новими кредиторами можуть бути також небанківські фінансові установи.

У сфері застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ діє Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 (далі – Положення № 12), яким наразі не врегульовано порядок застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ, що є кредитодавцями, новими кредиторами та колекторськими компаніями, за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

Водночас у пункті 7 Прикінцевих та перехідних положень Закону про захист споживачів для Національного банку встановлено обов’язок протягом

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17

трьох місяців із дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, а також забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Отже, проблемою, що потребує вирішення, є потреба унормування Національним банком порядку застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), шляхом затвердження змін до Положення № 12.

Вищезазначена проблема не може бути вирішена за допомогою ринкових механізмів, оскільки вона стосується реалізації повноважень Національного банку щодо застосування заходів впливу за вчинені порушення. Також проблема не може бути вирішена за допомогою чинних регуляторних актів, зокрема Положення № 12, оскільки такі акти, уключаючи Положення № 12, потребують перегляду, ураховуючи положення Закону про захист споживачів. Суб'єктами, на яких вищезазначена проблема має негативний вплив, є споживачі фінансових послуг, а також небанківські фінансові установи, що є кредиторськими, новими кредиторами та колекторськими компаніями.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з вирішенням зазначеної проблеми, є забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг під час урегулювання простроченої заборгованості, а також стимулювання небанківських фінансових установ дотримуватися законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

Проект розроблено з метою унормування Національним банком порядку застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

III. Визначення та оцінка всіх прийнятих альтернативних способів досягнення встановлених цілей із аргументацією переваг обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути прийняття Національним банком окремого нормативно-правового акта, що регулюватиме питання застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ за відповідні порушення, замість унесення змін до Положення № 12.

Однак, суттєвим недоліком такого способу досягнення встановлених цілей є те, що його реалізація спричинить дублювання правових норм щодо застосування заходів впливу до одних і тих самих надавачів фінансових послуг

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17

(небанківських фінансових установ) у різних нормативно-правових актах Національного банку. Переваг такого способу Національним банком не виявлено.

Іншим способом досягнення встановлених цілей є прийняття запропонованого проєкту постанови, яким уносяться зміни до чинного регуляторного акта Національного банку – Положення № 12. Перевагами цього способу є:

запровадження однакових підходів щодо застосування Національним банком заходів впливу до небанківських фінансових установ як за порушення законодавства у сфері фінансових послуг, так і за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки);

виконання вимог Закону про захист споживачів шляхом приведення у відповідність із цим Законом нормативно-правових актів Національного банку, а також забезпечення прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону. Цей спосіб позбавлений недоліків, притаманних альтернативному способу вирішення проблеми. Тому Національний банк обрав варіант прийняття запропонованого проєкту регуляторного акта як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечують вирішення визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Затвердження регуляторного акта дасть змогу унормувати низку питань щодо застосування Національним банком до небанківських фінансових установ заходів впливу за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), передбачених у частині першій статті 28 Закону про споживче кредитування, а саме:

письмового застереження з вимогою про усунення виявленого порушення та/або вжиття заходів для недопущення такого порушення в подальшій діяльності;

накладення відповідно до Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги) штрафу на кредитодавця, нового кредитора та/або колекторську компанію;

тимчасової заборони колекторській компанії здійснювати врегулювання простроченої заборгованості;

виключення відомостей про колекторську компанію з реєстру колекторських компаній у випадку, передбаченому в пункті 5 частини другої статті 26 Закону про споживче кредитування;

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17

тимчасового зупинення або відкликання (анулювання) ліцензії кредитодавця – небанківської фінансової установи, нового кредитора – небанківської фінансової установи на провадження діяльності з надання фінансових послуг.

Під час застосування заходів впливу за порушення, передбачені в частині першій статті 28 Закону про споживче кредитування, Національний банк керуватиметься вимогами, зазначеними в абзаці сьомому частини першої статті 28 Закону про споживче кредитування, щодо дотримання принципів співмірності, урахування характеру та обставин вчинення порушення, причин, що зумовили вчинення такого порушення, заходів, ужитих для запобігання порушенню та його усунення, а також урахування наслідків порушення.

Окрім того, із затвердженням регуляторного акта унормується питання щодо колегіального прийняття рішень про застосування до учасників ринку небанківських фінансових послуг штрафних санкцій, установлених у частині другій статті 41¹ Закону про фінансові послуги, Правлінням Національного банку, а в разі делегування Правлінням Національного банку повноважень щодо накладення штрафних санкцій – Комітетом з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг.

Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг та у сфері споживчого кредитування.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма небанківськими фінансовими установами, що є колекторськими компаніями, кредитодавцями та новими кредиторами. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг та у сфері споживчого кредитування.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі наслідки його дії для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Основними позитивними результатами прийняття регуляторного акта є:

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17

забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг під час урегулювання простроченої заборгованості;

чітке врегулювання порядку застосування Національним банком заходів впливу за порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами під час урегулювання простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки).

Також позитивним результатом прийняття акта буде зменшення кількості порушень прав споживачів фінансових послуг під час урегулювання простроченої заборгованості.

Негативних наслідків від прийняття регуляторного акта для учасників ринку небанківських фінансових послуг та споживачів фінансових послуг не очікується.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання проєкту постанови, не вбачається за можливе обчислення розмірів позитивних та можливих негативних наслідків його прийняття.

VII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Регуляторний акт поширюватиметься на всі небанківські фінансові установи, що є колекторськими компаніями, кредиторськими та новими кредиторами та нагляд за якими здійснює Національний банк. На виконання вимог Закону про захист споживачів Національний банк на цей час розробляє нормативно-правовий акт щодо реєстрації колекторських компаній. Відтак, облік таких компаній наразі не запроваджено. Ураховуючи це, надати прогнозне значення загальної кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта, неможливо;

2) розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта.

Суб'єкти господарювання (небанківські фінансові установи), що вчинили порушення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, витратять кошти та час на підготовку та подання до Національного банку документів (копій документів), що підтверджують усунення порушень. Витрати коштів суб'єктів господарювання на такі видатки здійснюватимуться в межах кошторисів витрат на звичайну господарську діяльність. Ураховуючи специфіку регуляторного акта, надати чіткий розмір витрат коштів і часу, що витратиметься суб'єктами господарювання на виконання вимог акта, неможливо.

Витрат коштів і часу фізичних осіб, пов'язаних з виконанням вимог акта, не передбачається.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17

VIII. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватимуться відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Національний банк відповідно до статей 3 та 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичного методу. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Інформування суб’єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 3122842E6867E65404000000E910000024290000

Дійсний до: 17.07.2021 11:39:41

Національний банк України

В/33-0006/40566
від 25.05.2021 11:17